يېرىم ئەسىر ئېكولوگىيەنى قوغداش سۈزۈك سۇ، يېشىل تاغلارنى ئەۋلادلارغا قالدۇرۇش

ـــ مۇنەۋۋەر زىيالىيلار ئۆلگىسى يۈەن گويىڭ توغرىسىدا

ۋەتەنپەرۋەرلىك ھېسسىياتى كۈرەش قىلغۇچىلار

ۋەتەنپەرۋەرلىك كۈرىشى شىنجاڭدا

□ مۇخبىرىمىز جىڭ جۇ

شىنجاڭنىڭ ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنى ئاسراش ساھەسىدە، يۈەن گويىڭنى بىر مۆجىزە دېيىشكە بولىدۇ: ئۇ ئون قېتىم لوپنۇر كۆلىگە كىرىپ ياۋا تۆگە ئىزدىدى؛ قاناس كۆلىدىكى «غەلىتە مەخلۇق»نىڭ ھەقىقىي سالاھىيىتىنى بايقىدى؛ 63 يېشىدا سەھرايى كەبىر قۇملۇقىنى كېسىپ ئۆتتى... بۇنىڭغا ئوخشاش ئىلمىي تەكشۈرۈش پائالىيەتلىرى بىرلا مەقسەت ـــ ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنى ئاسراش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئۈچۈن ئىدى.

1962 ـ يىلى، يۈەن گويىڭ لەنجوۋ داشۆ گېئوجۇغراپىيە شىسىنىڭ تەبىئىي جۇغراپىيە كەسپىنى پۈتكۈزگەندىن كېيىن، ئۆز ئىختىيارلىقى بىلەن چېگرا رايون قۇرۇلۇشىغا ياردەم بېرىپ، جۇڭگو پەنلەر ئاكادېمىيەسى شىنجاڭ شۆبىسىنىڭ بىيوتۇپراق تەتقىقات ئورنى(ھازىرقى ئېكولوگىيە ۋە جۇغراپىيە تەتقىقات ئورنى)دا ۋەزىپە ئۆتەپ، مۇھىت ئاسراش پەن تەتقىقات خىزمىتى بىلەن شۇغۇللاندى. شۇ ئىشلىگىنىچە يېرىم ئەسىر ئۆتۈپ كەتتى، 1999 ـ يىلى ئۇ پېنسىيەگە چىققان بولسىمۇ، بىراق مۇھىت ئاسراش پەن تەتقىقات خىزمىتىنى توختىتىپ قويمىدى.

«ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنىڭ ئورنىنى ئالالايدىغان نەرسە يوق، ياخشى ئاسرىغاندا پۇقرالارنىڭ بەخت تۇيغۇسى، ئېرىشىش تۇيغۇسى زور دەرىجىدە ئاشىدۇ.» يېقىندا مۇخبىرنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلغاندا، 80 ياشلىق يۈەن گويىڭنىڭ ئاۋازى يەنىلا شۇنداق جاراڭلىق بولۇپ، ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنى ئاسراش توغرىسىدا ئاغزى ئاغزىغا تەگمەي سۆزلەپ كەتتى.

ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنىڭ قوغدىغۇچىلىرىدىن بولۇش

يۈەن گويىڭنىڭ خىزمەت ھاياتىدا، بايىنبۇلاقتىكى سازلىق، سۇلۇق يەرنى ئاسراش ئۇ ئەڭ خۇش بولىدىغان بىر ئىش ئىدى.

20 ـ ئەسىرنىڭ 80 ـ يىللىرىدا، سۇچىلىق تارماقلىرى بايىنبۇلاقنىڭ يۇلتۇز ئويمانلىقىدا سۇ ئامبىرى ياساشنى پىلانلىدى، سۇ ئامبىرى پۈتكەندىن كېيىن شۇ جاينىڭ توك بىلەن تەمىنلىنىش مەسىلىسى زور دەرىجىدە ياخشىلىناتتى. تۈر قۇرۇلۇشىدىن ئىلگىرى، مۇھىت تەسىرىنى تەكشۈرۈش خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇشقا توغرا كەلدى، بۇ ۋەزىپە يۈەن گويىڭغا تاپشۇرۇلدى.

«ۋەزىپىنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن، مەن ئەترەتنى باشلاپ بايىنبۇلاق يايلىقىغا بېرىپ ئورۇنلاشتىم. ھەر كۈنى، بىز يايلاقتىكى سازلىق بەلبېغىنى ئاتلىق كېسىپ ئۆتكەندە، ھەر ۋاقىت سازلىققا پېتىپ قېلىش خەتىرىدىن ئېھتىيات قىلاتتۇق.» يۈەن گويىڭ مۇنداق دېدى: كۆپچىلىك ئۇسساپ كەتسەك ئېرىقتىكى سۇنى ئىچىپ، قورسىقىمىز ئاچسا قۇرۇق نان يەپ، دالىدا شۇ ئىشلىگەنچە ئىككى ئايدىن كۆپرەك تۇردۇق.

ھالبۇكى تەكشۈرۈش نەتىجىسى سۇ ئامبىرى ياساش تەسەۋۋۇرى بىلەن زىت بولۇپ قالدى. «يۇلتۇز ئويمانلىقى بايىنبۇلاق ئاق قۇ مۇھاپىزەت رايونىدىكى يادرولۇق بەلباغ بولۇپ، ئىلمىي تەكشۈرۈش ئارقىلىق، ئەينى چاغدا بۇ يەردە 3000 ئاق قۇ، شۇنداقلا دۆلەت 1 ـ دەرىجىلىك، 2 ـ دەرىجىلىك قوغدىلىدىغان 20 نەچچە خىل ھايۋاننىڭ بارلىقى مۆلچەرلەندى.» يۈەن گويىڭ مۇنداق دېدى: ئاق قۇنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك كۆپىيىشى ئۈچۈن شارائىتقا ئىنتايىن قاتتىق تەلەپ قويۇلىدىغان بولۇپ، سۇ ئامبىرى پۈتسە، 385 كۋادرات كىلومېتىر كېلىدىغان ئەلا سۈپەتلىك ئوتلاق سۇ ئاستىدا قېلىپلا قالماي، تېخىمۇ ئېغىر بولغىنى، ئاق قۇلار مەركەزلىك كۆپىيىدىغان رايوننىڭ %90ى ۋە ئاق قۇلار ياشايدىغان ئورۇننىڭ %70ى سۇ ئاستىدا قالاتتى. ئارىدىن 40 يىلغا يېقىن ۋاقىت ئۆتكەن بولسىمۇ، يۈەن گويىڭ ئەينى چاغدىكى ئەھۋالنى ئەسلىگەندە يەنىلا ھاياجانلىنىدۇ.

يۈەن گويىڭنىڭ بايىنبۇلاقتا سۇ ئامبىرى ياساش تۈرىنى ئىنكار قىلىشى گۇمانىي سادالارنى قوزغىدى: ئەجەبا ئاق قۇ ئادەمدىنمۇ مۇھىممۇ؟ ئۇنىڭ قارىشىچە، بۇ نوقۇل ئاق قۇ ئۈچۈنلا ئەمەس، بەلكى ئادەم بىلەن تەبىئەتنىڭ ئىناق بىللە ئۆتۈشى ئۈچۈن ئىدى. يۈەن گويىڭ دۆلەت ئىچىدىكى نوپۇزلۇق قۇش ۋە ھايۋانات مۇتەخەسسىسلىرى بىلەن ئالاقىلىشىپ، ئۇلارنى سۇلۇق يەر ئېكولوگىيەسىنى قوغداشقا ئورتاق دەۋەت قىلدى، ئەڭ ئاخىرى ئۇنىڭ پىكرى قوبۇل قىلىنىپ، بايىنبۇلاقتىكى ئاق قۇ كۆلى ۋە توققۇز ئەگمە قوغداپ قېلىندى.

بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تۈزەشنىڭ ئەمەلىيەتتە كۆرسەتكۈچىلىرىدىن بولۇش

ياخشى ئېكولوگىيەلىك مۇھىت ئەڭ ئومۇمىي مەنپەئەتدار خەلق تۇرمۇشى بەخت ـ سائادىتى. يۈەن گويىڭ مۇنداق قارايدۇ: ئەۋلادلار ئۈچۈن سۈزۈك سۇ، يېشىل تاغلارنى ياخشى ئاسراپ، خەلق ئاممىسىنى كۆك ئاسمان، ئاق بۇلۇتلارنى كۆرۈش، پاكىز سۇ ئىچىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلىش ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنى ئاسراش خىزمەتچىلىرىنىڭ مەسئۇلىيىتى.

شىمگۇ دەرياسى ئۈرۈمچى شەھىرىدىكى مۇھىم يەر ئۈستى سۈيى بولۇپ، 20 ـ ئەسىرنىڭ 60 ـ يىللىرىدىن 70 ـ يىللىرىغىچە ھۆكۈمەت شىمگۇ دەرياسىنىڭ بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىشقا ۋە ئۇنى تۈزەشكە باشلىغان، يۈەن گويىڭ كونكرېت خىزمەتلەرگە مەسئۇل بولغان. يۈەن گويىڭ ئەسلەپ مۇنداق دېدى: ئەينى چاغدا شىمگۇ دەرياسىنىڭ بويىغا نۇرغۇن قەغەز زاۋۇتى، ئېلېكتىرلىك ھەل بېرىش زاۋۇتى قۇرۇلغانىدى، زاۋۇتلار پاسكىنا سۇنى بىۋاستە دەرياغا قويۇپ بېرەتتى، دەريا سۈيى ھەم مەينەت، ھەم سېسىق بولۇپ، ئەتراپتىكى ئاممىنىڭ تۇرمۇشىغا ئېغىر تەسىر يەتكۈزگەنىدى.

سۇ سۈپىتىنى تەپسىلىي تەكشۈرۈش دوكلاتى چىقىرىش ئۈچۈن، يۈەن گويىڭ ھەر كۈنى ۋېلسىپت مىنىپ، ئۈچ سائەتتىن كۆپرەك ۋاقىت سەرپ قىلىپ ئۈرۈمچى بىلەن ئەينى چاغدىكى مىچۈەن ناھىيەسى ئارىلىقىدا قاتراپ خىزمەتلەرنى قانات يايدۇرۇپ، دەريا بويىدىكى تۈرلۈك قەغەز زاۋۇتى، ئېلېكتىرلىك ھەل بېرىش زاۋۇتى قاتارلىق كىچىك كارخانىلارنى نەق مەيداندا تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلدى. بۇ خىزمەت قانات يايدۇرۇلغان ئۈچ يىلدا، يۈەن گويىڭ بۇلغانغان كېرەكسىز سۇنى تۈزەش توغرىسىدا نۇرغۇن لايىھەنى ئوتتۇرىغا قويدى ھەم پاسكىنا سۇدىن قايتا پايدىلىنىش توغرىسىدا تۈرلۈك پىكىرلەرنى ئوتتۇرىغا قويدى.

«ئەڭ ئاخىرىدا ھۆكۈمەت شىمگۇ دەرياسىدا پاسكىنا سۇ ئامبىرى قۇرۇپ، سۈزۈك سۇ بىلەن پاسكىنا سۇنى ئايرىدى ھەم پاسكىنا سۇنى تۈزەش گۇرۇپپىسى قۇردى.» يۈەن گويىڭ مۇنداق دېدى: كۆپ خىل يول ئارقىلىق مىچۈەن ناھىيەسىدىكى ئاممىنىڭ ئىچىدىغان سۇ مەنبەسى بۇلغىنىش مەسىلىسى تەدرىجىي ھەل قىلىندى.

20 ـ ئەسىرنىڭ 70 ـ يىللىرىدا ھۆكۈمەت ئاتموسفېرا بۇلغىنىشنى ئۆلچەپ تەكشۈرۈشنى يولغا قويدى، يۈەن گويىڭ ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ ئاتموسفېرا بۇلغىنىشنى ئۆلچەپ تەكشۈرۈش خىزمىتىگە قاتناشتى ھەم شىنجاڭدىكى تۇنجى پار قازان چاڭ ـ توزانلىرىنى تازىلىغۇچنى پىششىقلاپ ئىشلەش ۋە تەجرىبە قىلىپ كېڭەيتىشكە قاتنىشىپ، ئۈرۈمچىنىڭ ئاتموسفېرا بۇلغىنىشنى تۈزەش خىزمىتىگە تۈرتكە بولدى.

پۈتۈن شىنجاڭدىكى ئاساسلىق سانائەت شەھەرلىرىدىكى بۇلغىما قويۇپ بېرىدىغان زاۋۇت، كان، كارخانىلار چىقارغان «ئۈچ كېرەكسىز»نىڭ بۇلغىشى ھەم ئۇنىڭدىن ئۇنىۋېرسال پايدىلىنىش بويىچە تەكشۈرۈش خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇش جەريانىدا، يۈەن گويىڭ ۋە ئۇنىڭ خىزمەتداشلىرى ئېرىشكەن تەكشۈرۈش نەتىجىلىرى ئومۇملاشتۇرۇلۇپ توپلام قىلىپ تۈزۈلدى، بۇنىڭ ئىچىدىكى سانلىق مەلۇماتلار پۈتۈن شىنجاڭنىڭ بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تۈزەش ھەم «ئۈچ كېرەكسىز»دىن ئۇنىۋېرسال پايدىلىنىش خىزمىتىگە تۈرتكە بولدى.

مۇھىت ئىلمىنىڭ تۈرتكە بولغۇچىلىرىدىن بولۇش

«قەتئىيلىك» ئەتراپتىكى كىشىلەرنىڭ يۈەن گويىڭغا بەرگەن باھاسى بولۇپ، يۈەن گويىڭنىڭ ئوغلى يۈەن لىبى بۇ سۆزگە نىسبەتەن تېخىمۇ چوڭقۇر تونۇشقا ئىگە.

«شىنجاڭدىكى ھەرقانداق بىر جاينىڭ ئېكولوگىيەلىك قۇرۇلمىسىنى خالىغانچە سورىسىڭىز، دادام ھەممىسىنى توغرا ئېيتىپ بېرەلەيدۇ.» يۈەن لىبى مۇنۇلارنى دېدى: «بۇ دادامنىڭ يىل بويى سىرتقا چىقىپ نەق مەيداندا ئىلمىي تەكشۈرگەنلىكى، تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلغانلىقى بىلەن زىچ مۇناسىۋەتلىك. ياش ۋاقتىدا دادام كاماندىروپكىغا چىقىپ كەتسە بىر ـ ئىككى ئايدا ئاران قايتىپ كېلەتتى، 70 ياشتىن ئاشقان چاغدىمۇ، دادام يەنە ئەترەتنى باشلاپ دالىغا بېرىپ ئىلمىي تەكشۈرۈش پائالىيىتى بىلەن شۇغۇللانغانىدى، دېڭىز يۈزىدىن ئېگىزلىكى 4000 مېتىردىن ئاشىدىغان جايدا بىر تۇرغانچە ئىككى ئاي تۇرغاندى. ئۆيدىكىلەر دادامنىڭ سالامەتلىكىدىن ئەنسىرەيتتۇق، لېكىن كۆپچىلىك نەسىھەت قىلساقمۇ، ئۇنىڭ ئاڭلىمايدىغانلىقىنى بىلەتتۇق. دادام ئۆزى توغرا دەپ قارىغان ئىشنى قىلىمەن دېسە، ھەرقانچە قىلسىمۇ رايىنى ياندۇرغىلى بولمايتتى».

50 نەچچە يىلدىن بۇيان، يۈەن گويىڭنىڭ قەدىمى شىنجاڭنىڭ تاغلىرى، دەريالىرى، قۇملۇق، بوستانلىقلىرىنىڭ ھەممە يېرىگە يەتتى، ئۇ 20 نەچچە تۈرلۈك دالىدا ئىلمىي تەكشۈرۈش پائالىيىتى ۋە ئون نەچچە تۈرلۈك مۇھىم، زور پەن تەتقىقات تۈرىگە رىياسەتچىلىك قىلدى ھەم قاتناشتى، 260 نەچچە پارچە ئىلمىي ماقالە، ماقالە ئېلان قىلدى، 30 پارچىگە يېقىن مەخسۇس ئەسەر ئېلان قىلدى، ھۆكۈمەت ۋە ئالاقىدار تارماقلارغا 30 نەچچە تۈرلۈك تەدبىر بەلگىلەش تەكلىپى بەردى. 1999 ـ يىلى يۈەن گويىڭ پېنسىيەگە چىقتى. ئۇ گەرچە ئىش ئورنىدىن ئايرىلغان بولسىمۇ، ئەمما خىزمەتتىن ئايرىلمىدى، ئۇ شىنجاڭنىڭ ياۋايى ھايۋانات ـ ئۆسۈملۈكلىرى ۋە ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنى ئاسراش ئۈچۈن داۋاملىق تەرەپ ـ تەرەپكە قاتىرىدى.

دادىسىنىڭ تەسىرىدە، يۈەن لىبى داشۆدە ئېكولوگىيە ـ جۇغراپىيە تەتقىقاتىغا ئالاقىدار كەسپىنى تاللىدى، ئوقۇش پۈتكۈزگەندىن كېيىن دادىسىنىڭ كۈچ ئۇلاش كالتىكىنى ئېلىپ، شىنجاڭ لوپنۇر كۆلى ياۋا تۆگە دۆلەت دەرىجىلىك تەبىئىي مۇھاپىزەت رايونى باشقۇرۇش ئىدارىسىدە خىزمەت قىلدى.

«بۇ بىر نەچچە يىلدا دادام ياشىنىپ قالدى، دالىغا بارىدىغان ۋاقتىمۇ ئازايدى، تېخىمۇ كۆپ زېھنىنى ئېكولوگىيەلىك مۇھىتقا ئائىت كىتابلارنى تۈزۈشكە سەرپ قىلدى.» يۈەن لىبى مۇنداق دېدى: مەكتەپ ۋە ئاپپاراتلار دادامنى دەرس سۆزلەشكە تەكلىپ قىلسا، دادام خۇشاللىق بىلەن ماقۇل بولىدۇ، ئۇ ئىلگىرى ـ كېيىن بولۇپ جەمئىيەتتىكى ھەر ساھە ئۈچۈن 90 قېتىمدىن ئارتۇق دوكلات بېرىش يىغىنى ئۆتكۈزۈپ ۋە لېكسىيە سۆزلەپ، كۆپچىلىكنىڭ مۇھىت ئاسراش قىزغىنلىقىنى ئىنتايىن زور دەرىجىدە قوزغىدى.

كۆپ يىلدىن بۇيان، يۈەن گويىڭ ئەمەلىي ھەرىكىتى ئارقىلىق ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنى ئاسراش خىزمەتچىسىنىڭ مەسئۇلىيەتچانلىقى ۋە رولىنى ئەمەلىيەتتە كۆرسەتتى، 80 ياشقا كىرىپ قالغان بولسىمۇ، ئۇ ھېلىھەم دەم ئېلىشنى ئويلاپ باقمىدى.

مەھەللىدىكى قەلبلەرنى ئىللىتىدىغان ھېكايىلەر

(بېشى 1 ـ بەتتە)

«4 ـ ئاينىڭ 30 ـ كۈنى چۈشتىن بۇرۇن، بولغۇن ئۆيۈمگە كېلىپ ماڭا: سەۋلى ھەدە، مەن سىياسەتكە ئاساسەن ئوغلىڭىزغا ياردەملىشىپ بىر يۈرۈش 60 كۋادرات مېتىرلىق كاپالەت خاراكتېرلىك تۇرالغۇ ئۆيگە ئىلتىماس قىلىپ قويدۇم، 5 ـ ئاينىڭ 10 ـ كۈنى ئۆينىڭ ئاچقۇچىنى ئالالايسىز! دېدى.» سەۋلى مۇخبىرلارغا كۈلۈپ تۇرۇپ مۇنداق دېدى: «مەن بۇ گەپنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، يەلكەمنى بېسىپ تۇرغان تاشنى ئېلىپ تاشلىغاندەك ھېس قىلدىم. ئىككى ئوغلۇمغا سىلەر موڭغۇل ھەدەڭلەر بولغۇنغا رەھمەت ئېيتىشىڭلار كېرەك! دېدىم».

«سەۋلى ھەدە، ماڭا رەھمەت ئېيتماڭلار، بۇ مېنىڭ قىلىشقا تېگىشلىك ئىشىم. رەھمەت ئېيتساڭلار پارتىيەنىڭ ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش ياخشى سىياسىتىگە رەھمەت ئېيتىڭلار!» دېدى بولغۇن سەۋلىگە.

«يۈگۈر ـ يېتىم ئىشلارنى قىلىدىغان ئوغۇل» تۇغقىنىغا ئىللىقلىق يەتكۈزدى

«ئاپا، يېقىندىن بۇيان سالامەتلىكىڭىز قانداقراق؟» «سالامەتلىكىم ياخشى.» بۇ، 5 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى چۈشتىن بۇرۇن، قۇبۇقسار موڭغۇل ئاپتونوم ناھىيەلىك تۇرالغۇ ۋە شەھەر ـ يېزا قۇرۇلۇشى ئىدارىسىنىڭ «ئەلرايىنى بىلىش، ئەلگە نەپ يەتكۈزۈش، ئەلنى مايىل قىلىش» بويىچە بايىنشىرگ مەھەللىسىدە تۇرۇشلۇق خىزمەت ئەترىتىنىڭ ئەترەت ئەزاسى يۇ ۋېنچيەن بىلەن مەھەللىدىكى قوشماقلاشقان موڭغۇل تۇغقىنى پۈرۋە بولغۇننىڭ دىيالوگى.

«ئۇ مېنىڭ ئوغلۇمغا ئوخشاش، قىلالمىغان ئىشلىرىمنى مۇشۇ ‹ئوغلۇم› قىلىشىپ بېرىدۇ.» بولغۇن خۇشال ھالدا مۇخبىرلارغا ئۆزىنىڭ بۇ «ئوغلى»نى تونۇشتۇردى.

تۆت يىل ئىلگىرى، بولغۇن ئائىلىسى بايىنشىرگ مەھەللىسىگە كۆچۈپ كەلگەن. ئەر ـ خوتۇن ئىككىسى بالدۇر پېنسىيەگە چىققان، ئېرىنىڭ تېنى ئاجىز، كېسەلچان، ئوغلىنىڭ ئەقلىي ئىقتىدارى توسالغۇغا ئۇچرىغانلىقتىن، ياشىنىپ قالغان بولغۇن ئائىلىدىكى بىردىنبىر ئەمگەك كۈچى ئىدى.

يۇ ۋېنچيەن بۇ ئەھۋاللارنى ئۇققاندىن كېيىن، بولغۇن بىلەن تۇغقانلاشتى، ئىككى ئائىلە كىشىلىرى دائىم بېرىش ـ كېلىش قىلىپ ئالاقىلىشىپ تۇردى.

«راستىنى ئېيتقاندا، ‹ئاپام›نىڭ ئۆيىدە يۈگۈر ـ يېتىم ئىش قىلىدىغان بىر ئادەم كەم، مەن ئۇنىڭ ‹يۈگۈر ـ يېتىم ئىشلارنى قىلىدىغان ئوغلى› بولۇشنى خالايمەن!» دېدى يۇ ۋېنچيەن كۈلۈپ تۇرۇپ مۇخبىرلارغا.

ھەر ھەپتىدە، يۇ ۋېنچيەن بىر ئائىلە كىشىلىرى بوۋاي ـ مومايىنى بىر ـ ئىككى قېتىم يوقلاپ كېلىدۇ، كۆكتات، گۆش سېتىۋالىدۇ، چوڭلارغا ئۆي ئىشلىرىنى قىلىشىپ بېرىدۇ، يەنە بىر ۋاق مەززىلىك تاماق ئېتىدۇ، ئىككى ئائىلە كىشىلىرى خۇشاللىققا چۆمىدۇ.

يۇ ۋېنچيەننىڭ بەزىدە خىزمىتى ئالدىراش بولۇپ قېلىپ، نەچچە كۈنگىچە بولغۇننىڭ ئۆيىگە بارالمىسا، بولغۇن تېلېفون ئۇرۇپ ئەھۋال سورايدۇ. ياخشىراق تاماق ئەتسىلا، بولغۇن ھەمىشە بىرىنچى بولۇپ «يۈگۈر ـ يېتىم ئىش قىلىدىغان» بۇ ئوغلىنى ئويلايدۇ. «بىرقانچە يىلدىن بۇيان، بۇ ‹ئوغلۇم› يۇقىرى ـ تۆۋەن قاتراپ ئائىلە ئىشلىرىنى قىلىشىمغا ياردەملەشتى» دېدى بولغۇن مىننەتدار بولغان ھالدا.

«ئوغلى»نىڭ ئۆيگە كىرىشكە قولايلىق بولۇشى ئۈچۈن، بولغۇن يەنە ئۆيىنىڭ بىر تال ئاچقۇچىنى يۇ ۋېنچيەنگە بەردى. يۇ ۋېنچيەن: «بوۋاينىڭ ئەھۋالى ئالاھىدە، ھالىدىن خەۋەر ئېلىشقا قولايلىق بولۇش ئۈچۈن، مەنمۇ ئاچقۇچنى ئالدىم» دېدى.

مەھەللە كادىرلىرىنىڭ «قەلبلەرگە كىرىش» مۇلازىمىتى مول مېۋە بەردى

سۈن يۈەن بايىنشىرگ مەھەللىسى ئاھالە كومىتېتىنىڭ مۇدىرى، ئۇنىڭ «تۇغقان»ى مەھەللىدىكى قازاق ئاھالە گۈلزات باغداش. گۈلزات بۇ ناھىيەنىڭ مۆتىگى يېزىسى تۇۋاچ كەنتىدىن، 2014 ـ يىلى بۇ مەھەللىدىن بىنا ئۆي سېتىۋالغان. كەنتتە، گۈلزات ۋە ئېرىنىڭ يەنە 60 مو تېرىلغۇ يېرى بار.

«سۈن ئاكا، مەن بۇ يىل سىلوس قونىقى كۆلىمىنى بۇلتۇرقى 20 مودىن 40 موغا كېڭەيتمەكچى» دېدى 5 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى چۈشتىن كېيىن گۈلزات سۈن يۈەننى كۆرۈپ.

«ياخشىغۇ، سىزنىڭ سىلوس قونىقى كۆلىمىنى كېڭەيتىشىڭىز مەركەزنىڭ بۇ يىلقى 1 ـ نومۇرلۇق ھۆججىتىنىڭ روھىغا ئۇيغۇن.» سۈن يۈەن مۇنداق دېدى: «مەركەزنىڭ 1 ـ نومۇرلۇق ھۆججىتىدە ئاشلىق، ئىقتىسادىي زىرائەت، يەم ـ خەشەك قۇرۇلمىسىنى مۇۋاپىق تەڭشەپ، سىلوس قونىقى، بېدە قاتارلىق سۈپەتلىك يەم ـ خەشەك ئىشلەپچىقىرىشنى راۋاجلاندۇرۇش كېرەك، دېيىلگەن».

«كالىڭىزغا ۋاكسىنا ئۇرغۇزدىڭىزمۇ؟» سۈن يۈەن يەنە گۈلزات ئائىلىسىنىڭ 18 تۇياق كالىسىنىڭ يۇقۇمنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئەھۋالىنى سورىدى.

«ئۈچ يىلدىن بۇيان، سۈن ئاكام بىزنى پەن ـ تېخنىكا ئارقىلىق تېرىقچىلىق قىلىش، چارۋا بېقىشقا ئائىت نۇرغۇن بىلىم بىلەن تەمىنلىدى. بىز كەنتتىلا بولساق ئۇ ھەر ئايدا كېلىدۇ. ئۇنىڭ يېتەكچىلىكىدە قوناقنىڭ مو بېشى ھوسۇلى ئىلگىرىكى 500 كىلوگرامدىن ھازىرقى 800 كىلوگرامغا يەتتى؛ كالا بەش ـ ئالتە تۇياقتىن 18 تۇياققا يەتتى.» گۈلزات مۇخبىرلارغا «سۈن ئاكا»سى توغرىسىدا شۇنداق دېدى.

مەھەللىدىكىلەرنىڭ يېرىمىنى ئىگىلەيدىغان «قىشتا شەھەردە، يازدا كەنتتە تۇرىدىغان» «قوش ماكانلاشقان» ئاھالىلەرگە قارىتا، مەھەللە پارتىيە ياچېيكىسى تۇغقانلاشقان كادىرلاردىن قىيىنچىلىقىنى سوراپ، دېھقانچىلىق ئىشلىرى ئۈستىدە سۆزلىشىپ، كىرىمنى ئاشۇرۇش ئۈستىدە پاراڭلىشىپ، تىرىشىپ رولىنى ئۆزگەرتىپ، دېھقان سالاھىيىتىدە يېزا تۇرمۇشىغا سىڭىشىشنى تەلەپ قىلدى.

«مەھەللە كادىرلىرىمۇ دەۋر بىلەن تەڭ ئىلگىرىلىشى كېرەك. مەسىلەن، تۇغقانلىرىغا نامراتلىقتىن قۇتۇلۇپ بېيىشنىڭ يوللىرىنى پىلانلاپ بېرىشى، ئازسوممىلىق قەرز بېجىرىپ بېرىشى، تولۇقلىما ياردەم، تولۇقلىما پۇل قاتارلىقلارغا ئىلتىماس قىلىپ بېرىشى كېرەك.» سۈن يۈەن چوڭقۇر تەسىراتقا ئىگە بولغان ھالدا مۇنداق دېدى: «تۇغقىنىمىزنىڭ ئىشىنى ئۆزىمىزنىڭ ئىشى دەپ بىلىپ، تۇغقىنىمىزغا يېقىنلاشساقلا ‹قەلبلەرگە كىرەلەيمىز›، پىكىر ئالماشتۇرساقلا ‹سىردىشالايمىز›».

(بېشى 1 ـ بەتتە)

پارتىيە گۇرۇپپىسىنى دائىرىدە قۇردى، ئىش ئورنىغا چىقىپ، مەسئۇلىيەتنى زىممىسىگە ئالغاندىن كېيىنكى پارتىيە ئەزالىرى دائىرىدە ھەرىكەت قىلىپ، تەشەببۇسكارلىق بىلەن ئامما بىلەن ئالاقىلىشىپ، ئاممىنى غەم ـ قايغۇدىن خالاس قىلىپ، مەھەللىنىڭ تۈرلۈك خىزمەتلىرىنىڭ باشتىن ـ ئاخىر پارتىيە تەشكىلىنىڭ رەھبەرلىكىدە قانات يايدۇرۇلۇشىغا كاپالەتلىك قىلىپ، كىچىك ئىشلارنى دائىرىدىن چىقماي بېجىرىش، چوڭ ئىشلارنى مەھەللىدىن چىقماي بېجىرىشنى ئىشقا ئاشۇرۇپ، دائىرىدىكى مىللەتلەرنىڭ ئالاقىلىشىشى، ئالماشتۇرۇشى، ئارىلىشىشىنى ئىلگىرى سۈرۈپ، ئۆزئارا سىڭىشكەن، ھېچكىم ھېچكىمدىن ئايرىلالمايدىغان مەنپەئەت ۋە ھېسسىيات ئورتاق گەۋدىسىنى شەكىللەندۈردى.

«سىز ئاممىغا قانچىلىك يېقىنلاشسىڭىز، ئامما سىزگە شۇنچىلىك يېقىنلىشىدۇ.» باش نىشاننى ئىشقا ئاشۇرۇشتا، ئامما بىلەن ئىچقويۇن ـ تاشقويۇن بولۇش كېرەك، بۇنىڭ ئۈچۈن ئاممىغا كۆپرەك يېقىنلىشىپ، ئامما بىلەن «بىر ئورۇندۇقتا تەڭ ئولتۇرۇش» ھەم «كەشتە تىكىش روھى» بىلەن، ئامما ئۈچۈن ھەقىقىي ئىش قىلىپ بېرىش، چىن كۆڭلىدىن ئاممىغا ياردەملىشىپ قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلىپ بېرىش كېرەك. مۇشۇنداق قىلغاندىلا، ئامما سىز بىلەن سىردىشىدۇ، سىزگە باش بارمىقىنى چىقىرىدۇ.

ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەش 16 ـ قېتىملىق رەئىسلەر يىغىنى ئاچتى

(بېشى 1 ـ بەتتە)

يىغىندا مۇنداق كۆرسىتىلدى: ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەش 12 ـ نۆۋەتلىك كومىتېتىنىڭ 6 ـ قېتىملىق دائىمىي كومىتېت يىغىنى بۇ يىلقى تۇنجى قېتىملىق مەخسۇس تېمىلىق مۇھاكىمە خاراكتېرلىك دائىمىي كومىتېت يىغىنى بولۇپ، شى جىنپىڭنىڭ يېڭى دەۋر جۇڭگوچە سوتسىيالىزم ئىدىيەسىنى يېتەكچى قىلىشتا چىڭ تۇرۇپ، باش شۇجى شى جىنپىڭنىڭ شىنجاڭ خىزمىتى توغرىسىدىكى مۇھىم بايانلىرى ۋە پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ شىنجاڭنى ئىدارە قىلىش تەدبىرىنى چوڭقۇر ئۆگىنىپ، ئىزچىللاشتۇرۇپ، ئىجتىمائىي مۇقىملىق ۋە ئەبەدىي ئەمىنلىكتىن ئىبارەت بۇ شىنجاڭ خىزمىتى باش نىشانىنىڭ روھىي ماھىيىتىنى ئومۇميۈزلۈك ئىگىلەپ، «دىققەتنى باش نىشانغا مەركەزلەشتۈرۈپ، ئىجتىمائىي ئىناقلىق، مۇقىملىقنى ئالغا سىلجىتىش»نى چۆرىدەپ مەخسۇس تېمىلىق مۇھاكىمە ئېلىپ بېرىپ، يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا ئىدىيە ۋە ھەرىكەتنى يولداش شى جىنپىڭ يادرولۇقىدىكى پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ شىنجاڭنى ئىدارە قىلىش تەدبىرىگە بىرلىككە كەلتۈرۈپ، ئىجتىمائىي ئىناقلىق، مۇقىملىقنى قوغدايدىغان ئۇل خاراكتېرلىك خىزمەتنى پۇختا، ياخشى ئىشلەش كېرەك.

يىغىندا مۇنۇلار تەكىتلەندى: بۇ قېتىملىق يىغىننى ياخشى ئېچىش باش نىشاننى پۇختا ئىگىلەش، سىياسىي كېڭەشنىڭ مەخسۇس كېڭىشىش ئاپپاراتلىق رولى ۋە بۈيۈك ئىتتىپاقلىق، بۈيۈك بىرلىشىشتەك سىياسىي ئەۋزەللىكىنى تېخىمۇ ياخشى جارى قىلدۇرۇشتا مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە. مەخسۇس تېمىدا گۇرۇپپىلار بويىچە مۇھاكىمە قىلىشنى ياخشى تەشكىللەپ، ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن، ئەمەلىي، كارغا كېلىدىغان پىكىر ـ تەكلىپلەرنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، ھاكىمىيەت يۈرگۈزۈشكە تېخىمۇ ياخشى، تېخىمۇ ئاساسلىق، تېخىمۇ ئۈنۈملۈك چارە ـ ئەقىل كۆرسىتىش كېرەك.

يىغىندا مۇنۇلار تەلەپ قىلىندى: نۇقتىلىق تەكلىپلەرنىڭ بېجىرىلىشىگە ھەيدەكچىلىك قىلىشنى قانات يايدۇرۇش تەكلىپ خىزمىتىنى كۈچەيتىش ۋە ياخشىلاش، تەكلىپلەرنىڭ بېجىرىلىش سۈپىتىنى ئۆستۈرۈشتىكى مۇھىم تەدبىر. تەكلىپ كومىتېتى ۋە ئالاقىدار مەخسۇس كومىتېتلار «ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەشنىڭ تەكلىپ بېجىرىشنى كېڭىشىش چارىسى»نى ئەستايىدىل ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، «كېڭىشىش سۇپىسى»لىق رولىنى ياخشى جارى قىلدۇرۇپ، تەكلىپ بەرگۈچى، بېجىرگۈچى ئىككى تەرەپ بىلەن بولغان ئالاقىلىشىش، پىكىرلىشىشنى كۈچەيتىپ، تەكلىپ بەرگۈچى ۋە بېجىرگۈچى ئىككى تەرەپ ئۈچۈن كېڭىشىپ بېجىرىش سۇپىسى بەرپا قىلىپ، تەكلىپلەرنى بېجىرىش خىزمىتىنى يېڭى پەللىگە كۆتۈرۈش، يېڭى ۋەزىيەت يارىتىشقا تۈرتكە بولۇشى كېرەك.

ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەشنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى ماغاۋ سېيىتقامزا، مۇئاۋىن رەئىس، قوشۇمچە باش كاتىپ جاڭ بو، مۇئاۋىن رەئىسلەردىن مۇتەللىپ ئوبۇل، ئىلھام سابىر، ما شيۇڭچېڭ يىغىنغا قاتناشتى.